

Blizo tako postopajo na doljnem Avstrijskem s češnjami. Ondi se zelo malo požlahnenih ali cepljenih češnjevih dreves nahaja, in vendar so njih češnje prav lepe, debele. To pa dosežejo ravno s tem, da češnjevo drevje večkrat pomladijo.

Doljni-Avstrijanci pomladujejo iz enacih vzrokov tudi hruško saleburgarico, katera je tudi po slovenskih deželah močno razširjena.

Naši Dolenci pripeljejo mnogo češenj na ljubljanski trg, pa med temi kaj malo debelih cepljenic in to zato, ker je njih drevje večinoma divje. Oni bi torej z večkratnim pomladenjem svojih češnjevih dreves lahko dosti lepše češnje pridelovali, kakor jih pridelujejo dandanes.

Iz istih vzrokov, po katerih sem skrajšanje kostanjevih kalí priporočal, priporočam tudi skrajšanje kalí mandeljnov, na katere mislimo breskve požlahniti.

Množina poljskih pridelkov je odvisna od množine redilnih snovi v zemlji.

Spisal Gustav Pirc, adjunkt na deželni vino- in sadjerejski šoli na Slapu.

Naslov tega članka je eden izmed najimenitnejših zakonov novejšje agrikulture kemije.

S spoznanjem tega važnega zakona odprle so se nove poti umetnemu gnoju, kar se bode pa še veliko bolj storilo, ko bode znanje tega zakona med poljedelce prodrlo. Predno se pa nadalje o njega važnosti izrazim, hočem ga nekoliko razjasniti s sledečim izgledom.

Navadni, sredni pridelek zimske pšenice na enem hektaru njive je 1848 kilogramov zrnja in 2700 kilogramov slame, toraj vsega skupaj 4548 kilogramov. Vso tvarino, iz katere sedaj obstoji pšenični pridelek, vzela jo je rastlina večidel le iz njive, toraj je tudi njiva za toliko one tvarine revnejša. Izvzemši nerudninske in nekatere manj imenitne rudninske snovi, obstoji teh 1848 kilogramov pšenice in 2700 kilogramov pšenične slame iz $27\frac{3}{4}$ kilogr. kalija, $8\frac{1}{3}$ kilogr. apna, $6\frac{1}{2}$ kilogr. magnezije in $20\frac{1}{2}$ kilogr. fosforove kisline.

Da smo zamogli toraj ta pridelek doseči, treba je bilo, da je v zemlji bila zgoraj omenjena množina kalija, apna, magnezije in fosforove kisline, in sicer v takošni podobi, kakor jo rastlina za hrano rabiti zamore.

Kaj bi se pa zgodilo, ako bi ene teh snovi nekoliko manjkalo? Kaj drugzega, kakor to, da bi se pridelek v tolikošni meri zmanjšal, kolikor ene ali druge redilne snovi primanjkuje. Če je, na priliko, v zemlji desetkrat toliko kalija, apna, magnezije, kakor je potreba, fosforove kisline pa na primer za eno četrtno manj, kakor bi je pšenica za zgoraj omenjeni letni pridelek potrebovala, potem se bode tudi letni pridelek brez ozira na one snovi, katerih se več v zemlji nahaja, vendar za celó četrtno skrčil.

Vkljub temu, da naravna sestava zemlje skrbi za pravo razmero med redilnimi tvarinami, in da se redilne snovi, katere se s žetvijo iz njive vzamejo, zopet z gnojem povrnejo, vendar dostikrat nastane slučaj, da ene ali druge snovi zmanjka.

Naj navedem le dva imenitnejša slučaja.

Mislino si gospodarski način, ki je navaden na Ljubljanskem, Sorškem in Kranjskem polji. Pri gospodarstvu v teh krajih se vsled prodaje žita iz njiv veliko več fosforove kisline izvozi, kakor pa z gnojem dovažva. Ta gnoj se nareja iz rastlin, v katerih je le malo fosforove kisline, toraj je tudi gnoj na tej redilni snovi revnejši. V teku več let se ta pri-

manjkljej precej čuti, in ubogi kmetič vkljub vsemu gnojenju ne more slabim letinam v oko priti, ker vzroka ne vé, zakaj zemlja peša, in le slabemu vremenu pripisuje slabiji pridelek.

Drugi, tudi navadno gospodarsko imenitni slučaj je Vipavska vinoreja. V tej dolini je vinoreja čez 600 let stara, vinogradom se pa do zadnjih 30 let prav nič ni gnojilo. Če se tedaj pomisli, koliko so vinogradi dali grozdja, odpadkov pri reznji, odmrlih trt in listja za steljo in krmo, pa niso nič nazaj dobili, potem se lahko ugane, koliko redilnih snovi, med temi posebno kalija, se je iz vinogradov vzelo. Vipavski zemlji uže vsled njene narave sami na sebi primanjkuje kalija, zato Vipavci toliko časa ne bodo imeli stalno dobrih letin (se ve da, brez ozira na vremenske nezgode), dokler ne prično resno misliti na nadomestjenje izgubljenega kalija z imenitnim kalijeve gnojem. Samo hlevski gnoj ne more tega učiniti, kajti on se prepočasi razkrojuje, ima za tako vtrujeno zemljo premalo kalija, pa tudi čas in množina njegove porabe sta manj ali več omejena.

Iz navedenih slučajev je tedaj razvidna potreba in imenitnost umetnih gnojilnih pripomočkov, o katerih hočem prihodnjič več govoriti.

Konečno naj še nekaj omenim. Reklo bi se mi lahko, da kmet ne more vedeti, kaj da njegovi zemlji manjka in kako naj bi on to nadomestil. Resničen je ta ugovor, — zato naj pa gospodarji sami na to gledajo, da vsaj iz vsake vasi enega fanta v kako kmetijsko šolo pošljejo, umnega kmetijstva se učit. Kranjci imajo v Slapenski šoli dobro in sposobno gospodarsko učilišče, deloma vsaj tudi za poljedelstev in živinorejo. Vrh tega bil bi pa tudi čas, da bi se na Slapenski šoli jako potrebna gospodarsko-kemijska poskuševalna postaja osnovala.

Gospodarske novice.

* *Zakaj Amerika s svojimi kmetijskimi in obrtnjskimi pridelki vse evropske trge osiplje*, kaže spis v francoskem časniku „Debat“. Vzrok sila velikih pridelkov žita, volne itd., ki jih Amerikanci vozijo na Anglesko, Francosko, Rusko, Nemško itd., in tu po nižji ceni tlačijo kupčijo domačih pridelkov, je — kakor navedeni časnik piše — dvojni. Eden je ta, da se v severni Ameriki ne pomnožuje število prebivalcev v taki razmeri, kakor se množijo pridelki. Od leta 1860. do 1879. se je število prebivalcev pomnožilo za 55 odstotkov, — pridelalo se je pa žita več za 150, volne za 290, nasoljenega mesa za 200, železa za 230, petroleja za 3800 odstotkov. Drugi vzrok pa je, da Amerikanci vse z manjšimi stroški, tedaj cenejše pridelujejo in izdelujejo, zato pa tudi veliko cenejše prodajajo, kakor jih prodajajo druge dežele, kjer so davki višji, delavci dražji, človeška hrana dražja, živinska krma dražja, na kratko rečeno, vse dražje.

* *Deželna komisija za uravnavo zemljiškega davka v Galiciji* je prinos njiv in drugih zemljišč tako nizko cenila, da je centralna komisija na Dunaji za potrebno spoznala, poseben odbor (Reise-Comité) v Galicijo poslati, ki je vcenitve okraja Lvovskega, Tarnopoljskega in Krakovskega preiskaval. Ta odbor je res zemljišča tako nizko cenjena našel, da bi vse druge avstrijske dežele očitno škodo trpele, če bi bila cenitev galiske deželne komisije obveljala. Tako na priliko je prinos enega oralna pšenične njive cenjen na 15 vaganov. Omenjeni potujoči odbor pa odločno trdi krivico te cenitve, ker prinos navedenega oralna se more ceniti na 18 va-